

Ранко Павловић

ДРУГАЧИЈИ ПОГЛЕД НА ДАНИЛОВА

Стојан Ђорђевић, *Калиграфија мешафоре*
Агора, Зрењанин, 2018.

О поезији и романима Драгана Јовановића Данилова објављено је неколико књига и велик број огледа и књижевних критика у зборницима, часописима, листовима и другим публикацијама, али Стојан Ђорђевић, критичар истанчаног осећаја за посебност у књижевном делу, књигом *Калиграфија мешафоре*, објављеном у графички и ликовно добро обликованој и брижљиво уређиваној „Агориној” едицији „Огледало”, даје нешто другачији поглед на његов књижевнокритички портрет. Та специфичност огледа се пре свега у унутрашњој организацији књиге и континуираном праћењу стваралаштва овог аутора који ужива неподељену наклоност књижевне критике од прве песничке збирке и који је овенчан готово свим значајнијим наградама у савременој српској књижевности.

Ђорђевић Даниловљево портретисање, уместо конвенционалним уводом, започиње триптихом стихова које је сам изабрао и који, по његовом мишљењу, сами собом верно осликавају поетику и тематику песничтва које сагледава. Томе доприносе и наслови целина у триптихону – *Тако је говорио Данилов о себи док је лежао на каучу Сиџмунда Фројда*, *Тако је говорио о Данилову Сиџмунд Фројд док је лежао понад његових књига* и *Тако је говорио Данилов док је тражио свој архетипски лик у онима који су у пустињи вайили мелемне речи*. Навођењем стихова „Не могу престати да мислим о себи као о / рани; камен ми је окачен о врат, мени / обезглављеном; под тешким цветовима / сунцокрета са-

горети, овако ничији” критичар пушта песнику да сам себе портретише, док стиховима „Године су пролазиле, У секундама је вечност” жели да покаже песниково уверење да је „уметнички призвана метафизичка вечност” само „тренутни блесак, нешто што у тренутку сине и нестане”. Песник је, додали бисмо, ту да стихом ухвати тај тренутак и оваплоти у, условно речено, уметничку вечност, што је сасвим могуће, како Данилов из дела у дело потврђује. Књигу Ђорђевић завршава синтетизованим огледом *Калиграфско обликовање песничког дискурса*, а између те две целинесмештени су његови књижевнокритички текстове о десет песничких збирки, два романа и збирци есеја.

Колико таква композиција књиге представља специфичност, толико уврштени прикази, писани и објављивани у континуитету у новинама, књижевним листовима и часописима (штета што није наведено када су се и где први пут појавили) прате „развојни пут” овог плодног писца и, скупљени на једном месту, хронолошки, од песничке књиге *Европа под снегом* (1996) до збирке *Говориши о водопадима* (2016), дају потпун увид у предано дводеценијско литерарно делање овог писца радозналост духа и широке сфере интересовања. Пишући о књигама из овог периода, аутор се осврће и на раније објављена дела, тако да би се могло рећи да је и приказима, не само завршним текстом, осветљено целокупно Даниловљево стваралаштво.

Као што Драган Јовановић Данилов, не певајући, пева из саме сржи доживљаја света, тако Стојан Ђорђевић из самог бића његове поезије разлистава и аналитички сагледава тај непатворени песников свет који није увек подударан са стварношћу већ је обликован имагинацијом, уочавајући да је Даниловљева истина егзистенцијалног доживљаја „неизмерно естетична” и да он „у свом књижевном стварању имагинацијом надилази и стварност и нестајање”. Истичући да код овог песника, прозаисте и есејисте дескрипција увек има и широко евокативно дејство и да у његовој уметничкој пројекцији човекове егзистенције „песнички призвана метафизичка вечност” траје кратко, тек толико док је не „преплови космичка вечност – бескрај потпуне таме, мукле тишине и ледене студени”, Ђорђевић посебно наглашава високе естетске домете у песмама и романима овог аутора. По њему, Данилов је писац однегованог естетског укуса, лепота је „уграђена у његову перцепцију и тумачење бића”, она је „првобитни и неутуђиви квалитет и бића и егзистенције”.

Осврћући се на списатељску заокупљеност филозофским темама, мислима античких и савремених филозофа, онтолошки и гнесеолошки профилисано дефинисање властитог уметничког приступа и стваралачке поетике, аутор тврди да Даниловљеву уметничку имагинацију не подстичу само метафоре и симболи, екстатични и хиперболични

искази, „већ и многи други сазнајни и мисаони изазови и покушаји, односно, многе идеје и учења... Веома су бројни, али и разноврсни елементи који чине његов екстатични и бујни уметнички дискурс”. Разна сазнања и искуства проткивају његово уметничко стваралаштво.

Занимљиво је Ђорђевићево запажање да су многобројне, разноврсне и непредвидљиве семантичке путање којима Данилов пуни контекст песме, а значењске јединице тог контекста, нарочито у песничком и естетском елементу, јасне и наглашене. Сваки исказ у Даниловљевој поезији и прози, тврди овај књижевни критичар, историчар и теоретичар књижевности, исписан је „калиграфски, у својој пуној лепоти, то је посебан квалитет Даниловљевог уметничког дискурса”. Томе треба додати да је Стојан Ђорђевић књигом *Калиграфија метафоре* још једним светлосним снопом, прецизним и по много чему посебним, дао значајан допринос осветљавању досадашњег књижевног опуса Драгана Јовановића Данилова.